

Webinar

Samtaler med barn og unge

Steinar Hvål, Cathrine Eide
og Linda R. Kvalvik
RVTS Vest
Februar 2021

Plan for dagen

09-09:30: Å legge til rette for gode samtaler med barn og unge

09:30-09:45 Presentasjon av Snakke Sammen

10:00-10:15 Presentasjon av Snakke Sammen

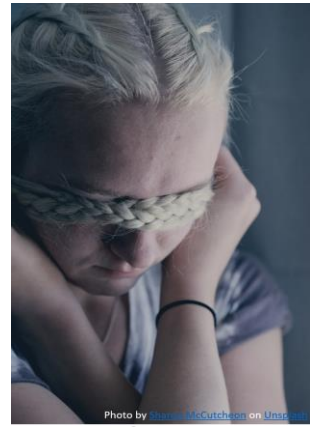
10:15-10:45 E-læring og øving – bruke Snakke sammen

11-11:30 Snakk, da vel!

11:30-12 LUNSJ

12-13 Den viktige samtalen

Unges erfaringer med vold og overgrep

1 av 20 barn mellom 12 og 16 år har opplevd alvorlig fysisk vold (sparket, slått med en hard gjenstand eller banket opp)

1 av 5 har opplevd «mindre alvorlig fysisk vold» i oppveksten (lugging, klyping, eller klaps med flat hånd)

1 av 5 har opplevd psykisk vold fra foreldre.

(Flere jenter enn gutter)

18 % har opplevd at mor har vært utsatt for minst én form for fysisk eller psykisk vold, mens 14 % har opplevd at far har vært utsatt for dette

Litt i overkant av 1 av 20 har opplevd seksuelle overgrep fra en voksen

I overkant av 1 av 5 har opplevd en eller flere seksuelle krenkelser fra jevnaldrende

(Langt flere jenter enn gutter har vært utsatt)

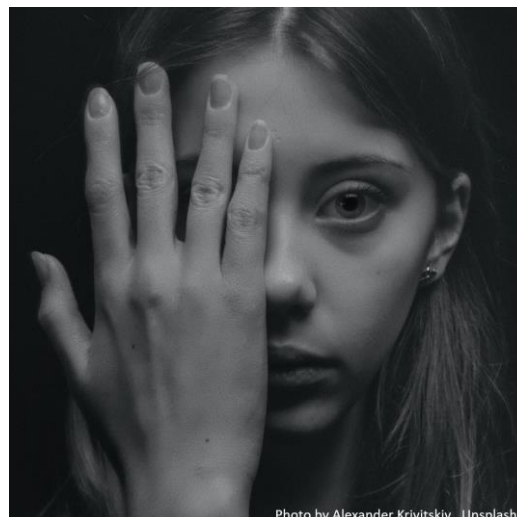

Photo by Alexander Krivitskiv , Unsplash

Å innta et barneperspektiv

- Det er bare barnet som vet hvordan han/hun opplever sin livssituasjon
- Se bak atferden
- Barn har rett til å uttale seg og er viktige informanter

Photo by Jason Rosewell on Unsplash

Hvorfor snakke med barn?

○ «Alle barn i barnehagen må få vite hva vold og overgrep er.»

(Sanner et.al, 2020)

○ Barnet vet best hvordan han/hun opplever sin livssituasjon.

○ «Mange barn er trent i å skjule og dekke over. Derfor kan observasjon av barn gjøre at de voksne tolker feil, og at vold eller overgrep ikke blir oppdaget.»

○ (Sanner et. al, 2020

)

Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

IS-2826, ISBN: 978-82-8081-601-6

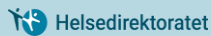
Helsedirektoratet

Ansatte som arbeider med barn og unge bør ha kompetanse i å snakke med barn og unge de har bekymringer for

- Ledelsen ved virksomheten sørger for at det holdes felles opplæring og systematiske
- Kompetanseheving for å sikre gode barnesamtaler
- Mengdetrening, kollegaveiledning og teamarbeid.

Verktøy

- ["Snakke"](#) er et digitalt læringsverktøy for øving på samtaler med barn og unge om vanskelige tema.
- [Jeg Vet](#) er et undervisningsverktøy for barnehager og skoler

«Kids do well if they can!»

Foto: Linda R. Kvalvik

«Skill not will»

Photo by [Warren Wong](#) on [Unsplash](#)

Manglende/forsinket utvikling av ferdigheter

- Språk- og kommunikasjon
 - Arbeidsminne og oppmerksomhet
- Emosjon og regulering
- Kognitiv fleksibilitet og vurdering
- Sosialt og i relasjon

J. Stuart Ablon & Alisha R. Pollastri, The School Discipline Fix, 2018.
Oversatt og tilpasset av Steinar Hvål, 2020

Snakke sammen

En samtale kan skape tillit og trygghet, men også det motsatte. Snakkemedbarn.no skal hjelpe deg å ta viktige samtaler med barn du er bekymret for.

For å bli flink til noe må vi øve. Derfor har vi laget simulerte samtaler med barn, så du kan øve på å gjøre det trygt nok for barn å fortelle sin historie til deg. Lær om hva som er viktig å tenke på når et barn kanskje er utsatt for vold eller overgrep.

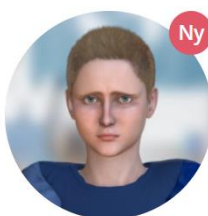
Du kan øve alene eller sammen med kollegaer. Snakkemedbarn.no krever nettleseren [Google Chrome](#) og kan spilles på PC, Mac eller nettbrett. Velg hvem du vil snakke med og følg instruksjonene for å komme i gang.

Hvem vil du snakke med?

Thea 12 år

Thea var aktiv i idrett, men har nå sluttet. Venninnene hennes har fortalt deg om en bekymring de har rundt Thea.

Lucas 12 år

Lucas oppleves som vanskelig å håndtere i klasserommet, og medelever har begynt å unngå ham.

Iben 9 år

Iben har tegnet en tegning i klassen som gjør deg bekymret. Kanskje er tegningen en ledetråd om noe hun har opplevd?

Hugo 12 år

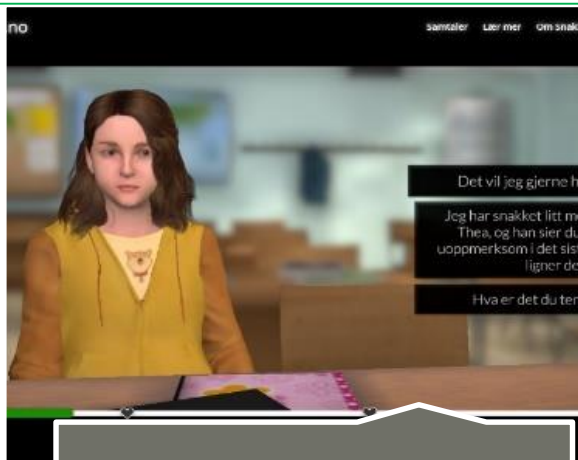

Lilly 5 år

Mohammed 16 år

Snakke med barn.no

Spilldel

Opplæringsdel

Kunnskapsbank

Filmer

Snakkemedbarn.no

Øve og
mengdetrening

Gjøre fagfolk
tryggere

Trene alene
eller sammen

Stemmar spiller avataren Hugo (live) - Snakkemedbarn.no

Samtaler Lær mer Om Snakkemedbarn.no

Okay ... Da du var bak sykkelskuret med Karoline og du ba henne ta av seg klærne ... Hvordan tror du det var for henne? Tenker du at hun synes det var greit?

Fordi jeg er bekymret for måten du tok henne med. Du prøvde å tvinge henne, både til å bli med deg bak sykkelskuret og til å ta av seg klærne.

Okay? Så fordi hun ble med noen andre bak sykkelskuret, så er det på en måte rettferdig at hun blir med deg også?

TILLIT

Jeg er ikke akkurat den første som står bak sykkelskuret med en jente, lissom. Hvorfor skal du prate med meg, og ikke alle de andre? Anders var bak skuret med Karoline i forrige uke. Hvorfor snakker du ikke med han?

Denne og flere filmer finner du på RVTS-Vest sin Youtube-kanal,
<https://www.youtube.com/user/rvtsvest>

SNAKK, DA VEL 😊

Image by [Robin Higgins](#) from [Pixabay](#)

Førspråklige barn

- Observasjon av atferd
- Fysiske symptomer

Barn og unge om egne opplevelser

Photo by Christopher Campbell on Unsplash

Snakke trygt

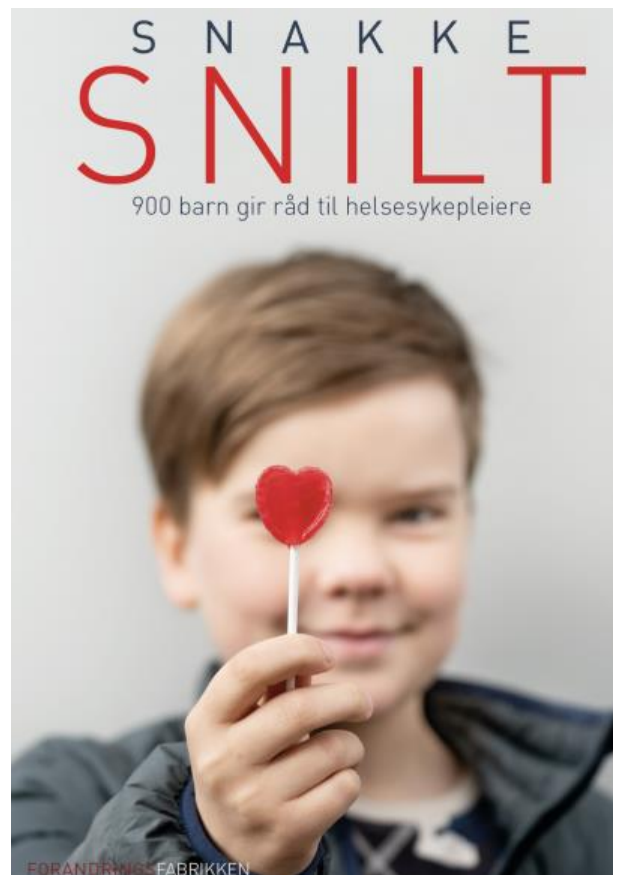
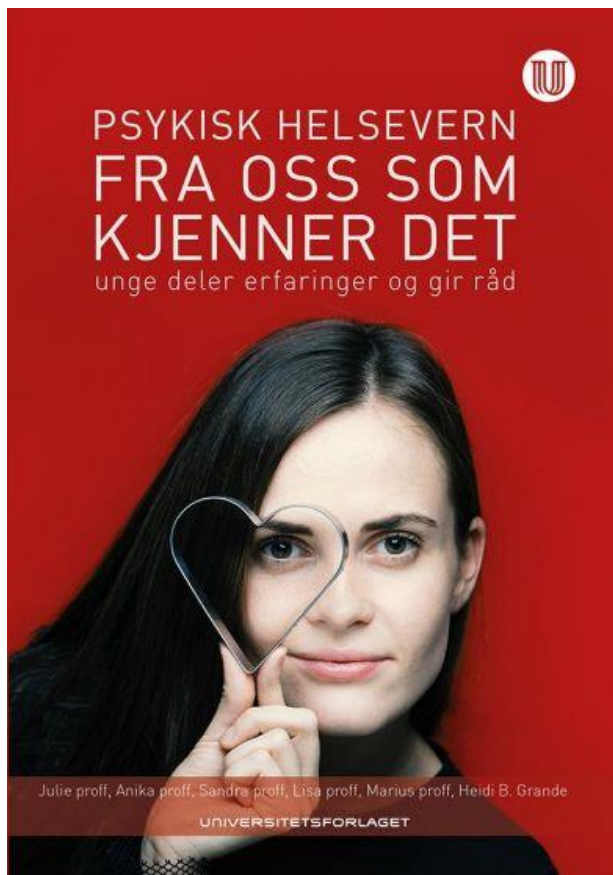
Med barn menes på denne nettsiden barn og unge 0-20 år

Barn forteller sjelden det viktigste, vondeste eller vanskeligste. Ikke i barnehagen, i skolen, hos helsesøster, i ppt, hos bup, i barnevernet, i barnehus, til politiet eller i retten.

De er kloke, og de vurderer og tester hvilke voksne de forteller til. Verken voksnes tittel eller ekspertkunnskap avgjør om de forteller. Norge går glipp av MYE.

- 3 av 4 barn forteller ikke det vondeste eller vanskeligste til psykisk helsevern*
- 3 av 4 barn forteller ikke det vondeste eller vanskeligste til barnevernet*
- 4 av 5 som har opplevd vold/overgrep forteller ikke om det til noen i det offentlige*
- I hver barnehage, klasse, fins det barn som bærer på noe de skulle fortalt til en voksen.

glipp.forandringsfabrikken.no

«Jeg hadde prøvd å lage noen tegninger av barn som ikke hadde det fint, for å si ifra om at det ikke var så bra som det så ut til.»

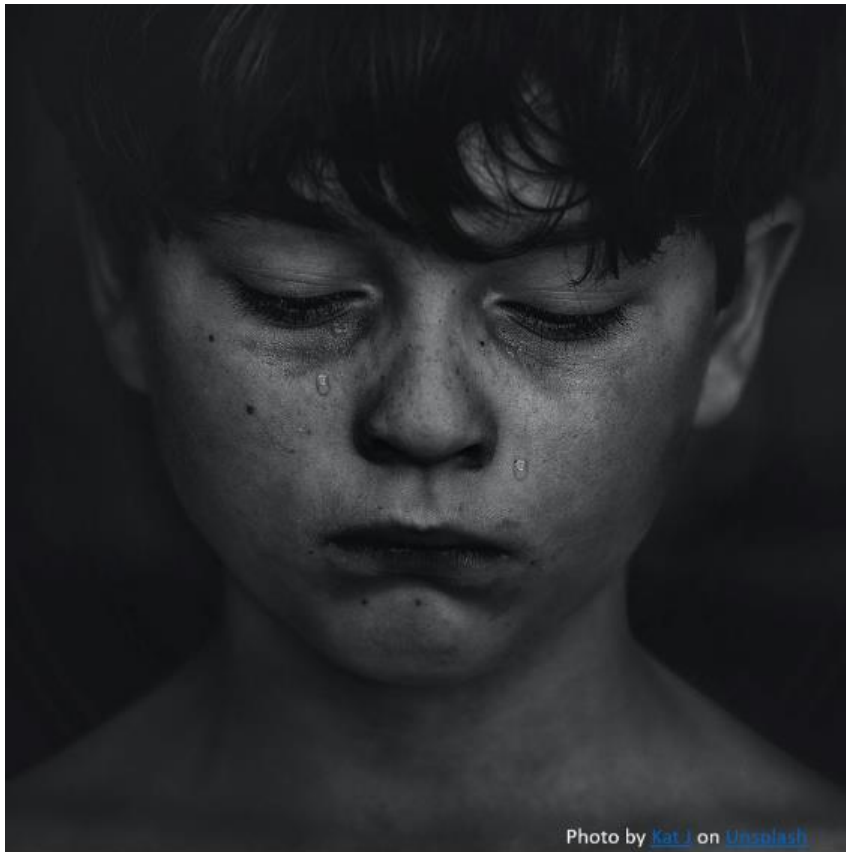

Photo by [Kat Jon Unstjash](#)

(Sanner et al. 2020, s.56)

«Jeg har alltid vært overbevist om at det var min feil at jeg ble behandlet som jeg ble. Jeg fikk høre hvor lite verdt jeg var, hvor forferdelig datter jeg var, hvor utakknemlig og egoistisk jeg var, og at jeg aldri skulle ha blitt født.»

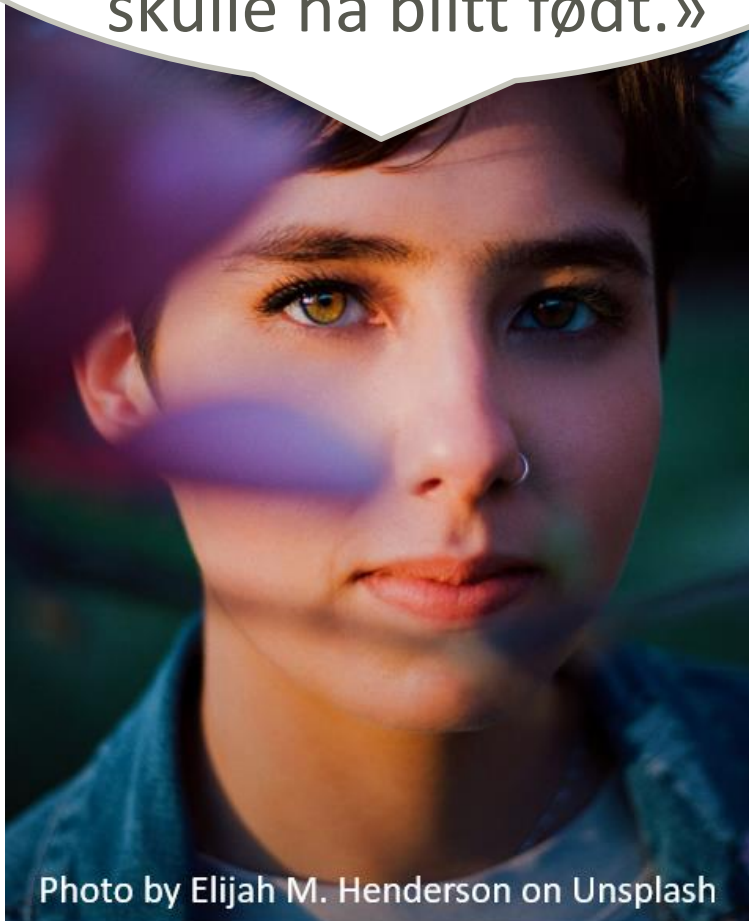

Photo by Elijah M. Henderson on Unsplash

(Sanner et al. 2020, s.57-58)

«Det er vondt å kjenne på at hvis noen voksne hadde fortalt hva andre ikke har lov til å gjøre, kunne mye ha vært annerledes.»

Photo by Gigi on Unsplash

(Sanner et al. 2020, s.57-58)

«Jeg tror ikke de i barnehagen forsto at vold og overgrep kan skje i alle mulige familier.»

(Sanner et al. 2020, s.56)

Faser i samtalen

- Forberede samtalen
 - Kontaktetablering
- Introduksjon av tema
 - Fri fortelling
- Utdyping av opplevelser og følelser
 - Avslutning

(Gamst & Langballe)

Forberede samtalen

Hvor?

Hvem kan jeg
rådføre meg med?

Hvem?

Når?

Reaksjoner?
Hos meg/barnet

Hvordan skape
trygghet?

Hypoteser

Hvilken
informasjon
trenger jeg?

Hjelpemidler?

Hvordan
begynner jeg?

FØR SAMTALEN:

Spør barnet

- OM barnet vil snakke alene med en voksen
- HVEM barnet kan snakke trygt til
- HVOR barnet kan snakke trygt

<http://glipp.forandringsfabrikken.no/>

Kontaktetablering

- Skape tillit og trygghet
 - Påpek noe positivt
- La barnet hjelpe til med «å lage klart»
 - «Jeg husker.....»

Introduksjon av tema

- **I dag vil jeg snakke med deg om..**
 - Er det noe du ønsker å snakke om/har tenkt på siden sist?
- **Ta utgangspunkt i barnet**
 - I går sa/gjorde du...
 - Du ser så trist/sint/lei deg ut...
 - Det har vært så mye fravær den siste tiden...
- **Åpne opp for dialog**
 - Hva har skjedd?
 - Fortell...
 - Det vil jeg vite mer om...

Fri fortelling

- **Åpne spørsmål**

- **Aktiv lytting**

- «Mhm, ja, så da skjedde det...»

- **Sette ord på det som skjer**

- «Det ser ut som dette er vanskelig for deg å snakke om...»

- «Nå ser du veldig trist ut...»

- **Tåle pauser**

- «Nå ble det stille her..... Jeg lurer på hva du tenker på.....»

UNDERVEIS

- Gi barnet informasjon det trenger for å kunne beskrive sine ønsker
- Prøv virkelig å forstå hva barnet opplever som det viktigste, vanskeligste eller vondeste
- Om noe skal bestemmes, ta utgangspunkt i barnets ønsker

<http://glipp.forandringsfabrikken.no/>

«Jeg kunne sluppet så masse
vondt hvis en voksen jeg var
trygg på, snakket med meg
om at de var bekymra.»

Bilde av Inzmam Khan fra Pexels

(Sanner et al. 2020, s.56)

Utdype følelser og opplevelser

Utdype følelser og opplevelser

○ «Hvordan var det å være deg da?»

○ «Du sa at du hørte noe like før...Hva hørte du? Hvordan var det for deg?»

○ «Jeg ble opptatt av det du sa om at du alltid får skylden...Fortell...»

○ «Si mer om det...»

Bilde av brother's photo fra Pexels

«Jeg håpet egentlig
at hun skulle spørre
mer, men det skjedde
ingenting. Jeg tror
ikke hun turte helt.»

Photo by Christina @ wocintechchat.com on Unsplash

(Sanner et al. 2020, s.56)

Validere følelser

- Se følelser
- Sett ord på følelser
- Bekrefte følelser
- Møte behovene

Stiegler, Sinding og Greenberg, 2018

Hvordan validere følelsene som kommer til uttrykk her?

- «Jeg skal aldri tilbake til den drittskolen, lærerne liker meg ikke!»
- «Helvetes drittkjerring! Du aner ingenting om hvordan jeg har det!»
- «Ingen andre har en så føkka familie som meg»
- «Det er min feil at vi måtte flytte, hvis bare...»
- «Jeg kommer aldri til å få venner...Jeg er alltid alene i friminuttet»

Hvordan validere følelsene som kommer til uttrykk her?

- «Jeg skal aldri tilbake til den drittskolen, lærerne liker meg ikke!»
- «Helvetes drittkjerring! Du aner ingenting om hvordan jeg har det!»
- «Ingen andre har en så føkka familie som meg»
- «Det er min feil at vi måtte flytte, hvis bare...»
- «Jeg kommer aldri til å få venner...Jeg er alltid alene i friminuttet»

Hvordan validere følelser?

- «Det er ikke rart du er trist/lei/sint/spent..., fordi...»
- «Så klart du føler det slik, når...»
- «Det er ikke så rart at du er sint på pappa, når han blir så sint at du blir redd....»
- UNNGÅ « ..., men...»

Stiegler, Sinding og Greenberg, 2018

Oppsummering

- Oppsummer det barnet har fortalt, gi mulighet til å rette på oss, evt utdype
- Oppsummeringer underveis kan bidra til at barnet fortsetter/kommer på nye ting
- Oppsummering før nytt tema

Avslutning

- Grov oppsummering
- Fortelle barnet hva som skal skje videre
- Rose barnet for å ha snakket med deg
- Snakke om et nøytralt tema/lukke samtalen

ETTER samtalen

- HVA kan fortelles videre/dokumenteres?
- HVEM kan få vite noe som barnet forteller?
- NÅR kan det fortelles?
- HVORDAN kan det fortelles?

Trygg til handling

Opplæringsprogram om vold og overgrep
for alle som jobber med barn og unge

IDÉ OG UTVIKLING

INNHOOLD OG
GJENNOMFØRING

GÅ TIL TRYGG TIL
HANDLING

www.rvtsvest.no/trygg-til-handling/

Modul 1: Konsekvenser av vold og overgrep (35 minutter)

En innføring i traumeforståelse, og hvordan vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt virker inn på barns utvikling.

ARBEIDSHFTE FOR
DELTAERE

Modul 2: Samtaler med barn (65 minutter)

En innføring i hva som åpner og lukker i samtale med barn, og hvordan voksne kan legge til rette for at barn skal få mulighet til å fortelle om sine erfaringer.

ARBEIDSBESKRIVELSE FOR
LEDERE

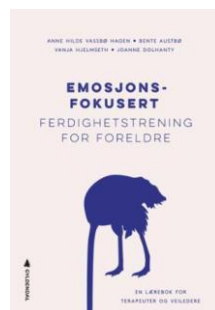
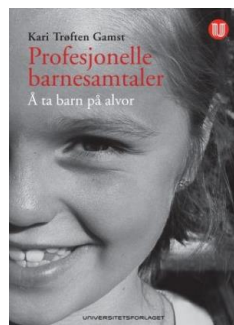
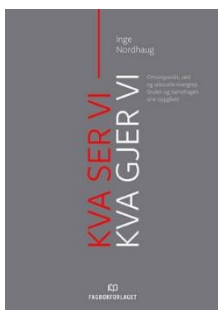
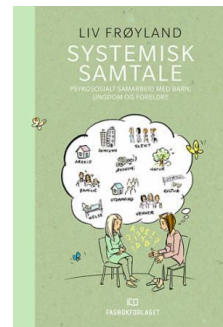
FLERE RESSURSER FOR ARBEID
MED VOLD OG OVERGREP

I've learned that people will forget what you said,
people will forget what you did,
but they will never forget
how you made them feel.

Maya Angelou

Litteratur

Nyttige lenker:

[RVTS sin verktøykasse](#)

[Cactus](#)

www.snakkemedbarn.no

<https://www.rvtsvest.no/trygg-til-handling/>

<https://glipp.forandringsfabrikken.no/>

Nyttige filmer:

[Samtaler med barn](#)

[Den traumatiserte hjernen](#)

[Håndmodellen](#)

[Hjelp når alarmen tar styring](#)

http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=497161&a=3